

Lausunto luonnoksesta liikenne- ja viestintäministeriön asetukseksi maanteiden ja rautateiden runkoverkosta ja niiden palvelutasosta

KH § 218

Valmistelija: Kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi p. 044 7500 001.

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta LVM:n asetukseksi maanteiden ja rautateiden runkoverkosta ja niiden palvelutasosta

(<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=a175496b-b434-4bb9-9f1f-de72da518ce9>).

LVM:n luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi runkoverkkoasetus, jolla säädettäisiin valtakunnalliseen runkoverkkoon kuuluvista maanteista ja rautateista. Lisäksi runkoverkkoasetuksella säädettäisiin runkoverkolla noudatettavasta palvelutasosta siihen kuuluvilla maanteilla ja rautateilla.

Runkoverkkoasetuksen valmistelu on kytkeytynyt maantielain (503/2005) ja ratelain (110/2007) uudistukseen.

Liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain ja ratelain muutokset hyväksyttiin kesällä 2018 eduskunnassa ja ne tulivat voimaan 1.8.2018. Runkoverkkopäätöksen valmistelu on myös osa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua.

Asetuksen valmistelun tavoitteena on säätää maanteiden ja rautateiden kuulumisesta valtakunnallisesti merkittävään runkoverkkoon siten, kun liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain (572/2018) 4 §:n 3 momentissa ja ratelain (573/2018) 4 §:n 3 momentissa säädetään. Esityksen keskeisenä tavoitteena on lisäksi varmistaa runkoverkkoon kuuluvien maanteiden ja rautateiden muuta tie- ja rataverkkoa korkeampi palvelutaso.

LVM:n laatiman luonnoksen mukaan yhteisen ja korkean matkojen ja kuljetusten palvelutason varmistaminen runkoverkkopäätöksellä edistäisi elinkeinoelämän kilpailukykyä ja eri alueiden välistä saavutettavuutta sekä tarjoaisi tärkeää tietoa elinkeinoelämän toiminnan suunnittelun tueksi. Runkoverkko perustuisi olemassa oleviin valtion maanteihin ja rautateihin. Runkoverkolla luotaisiin edellytyksiä uusien palveluiden kehittymiselle sekä matka- ja kuljetusketjujen toimivuudelle. LVM:n määrittelyn kriteereinä on käytetty maanteiden ja rautateiden liikennemääriä, alueellista saavutettavuutta ja verkollista kokonaisuutta. Lisäksi runkoverkon määrittelyssä on otettu huomioon TEN-T ydinverkko. Määrittelyssä on huomioitu sekä nykytilanne, että ennusteet tulevasta kehityksestä.

Luonnos asetukseksi maanteiden ja rautateiden runkoverkosta ja niiden palvelutasosta

Runkoverkkopäätöksen valmistelu osana valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua on tärkeä asia, koska se mahdollistaa maan keskeisen liikenneverkon pitkäjänteisen kehittämisen. Valtion tulee kuitenkin turvata riittävä rahoitus runkoverkon ja muun liikenneverkon ylläpitoon ja kehittämiseen.

Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisista alueidenkäytön tavoitteista todetaan, että kestävä yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kehittämisellä voidaan merkittävästi vaikuttaa ilmastonmuutokseen, talouteen ja energiavarmuuteen. Maan eri osien vahvuuksien ja voimavarojen hyödyntämistä elinkeinotoiminnan kehittämisessä ja uudistamisessa voidaan tukea toimintakykyisten keskusten ja niitä ympäröivien alueiden välisellä verkostoitumisella. Monipaikkainen asuminen yleistyy, ja tiiviimmät ja väljemmät alueet kytkeytyvät toisiinsa entistä vahvemmin. Maan kilpailukyvyyn parantamiseksi ja asukkaiden hyvinvoinnin turvaamiseksi on tärkeää, että alueet ja yhdyskunnat kehittyvät elinvoimaisina ja että niiden vahvuuksia ja voimavaroja voidaan hyödyntää tehokkaasti ja kestävästi. Monikeskuksinen aluerakenne tukee maan eri osien vahvuuksien hyödyntämistä. ***Paltamon kunnan näkemyksen mukaan LVM:n asetuseräluonnoksessa ei ole riittävästi huomioitu valtakunnallisia alueiden käyttötavoitteita, jotka kohdistuvat liikennejärjestelmään. Asetuseräluonnoksen esitys runkoverkoksi painottuu pääosin Etelä- ja Länsi-Suomeen.***

Liikennejärjestelmän kehittämisellä voidaan merkittäväällä tavalla vaikuttaa maakuntien saavutettavuuteen, elinvoimaan ja sen kehittymiseen sekä turvata asukkaiden liikkumisen alueellista ja sosiaalista tasa-arvoa. Valtion tulee maakuntien saavutettavuuden ja elinvoiman parantamiseksi kohdistaa liikennejärjestelmän kehittämistoimia Itä- ja Pohjois-Suomen alueelle näiden alueiden aluekehityksen vahvistamiseksi. ***Paltamon kunnan mielestä elinkeinoelämän toimiedellytysten sekä kasvu- ja vientimahdollisuuksien kehittäminen vaatii runkoverkkopäätöksessä suuremman painoarvon riippumatta väylien henkilöliikennemääristä. Yhteydet merkittäviin vientisatamiin ja rajanylityspaikkoihin kuuluisi olla mukana runkoverkkojen määrittelykriteereissä.***

Kainuun liitto on esittänyt LVM:lle valtatie 6 Helsinki-Joensuu-Kajaani yhteysvälin muuttamista siten, että valtatie 6 käsittää tieyhteyden Helsinki-Joensuu-Kajaani-Oulu ja kantatien

89 Paltamo-Vartius tieluokan muuttamista valtatieksi ja nimeämistä valtatieksi 22 Paltamo-Vartius. Yhteysvälit ovat merkittäviä saavutettavuuden, kansainvälisen liikenteen, maantieverkon verkostomaisuuden toteutumisen ja yhdistävyyden vuoksi.

Paltamon kunta esittää, että nämä muutosesitykset hyväksytään ja otetaan huomioon myös maanteiden runkoverkkoa ja palvelutasoa koskevassa päätöksenteossa.

Maanteiden runkoverkon palvelutaso jaettaisiin asetusluonnoksen mukaan kahteen luokkaan. Palvelutasoluokassa I turvattaisiin pitkänmatkaisen liikenteen hyvä ja tasainen matkanopeus. Nopeusrajoituksen tulisi olla pääosin vähintään 80 km/h ja moottoriteillä pääosin vähintään 120 km/h. Palvelutasoluokassa II turvattaisiin alueelliset olosuhteet huomioon ottaen pitkänmatkaiselle liikenteelle mahdollisimman tasainen matkanopeus. Nopeusrajoituksen tulisi olla pääosin vähintään 80 km/h. Valtatie 5 Helsinki-Sodankylä muodostaa merkittävän liikenne- ja kasvukäytävän pääkaupunkiseudulta Itä-Suomen kautta Lappiin. Elinkeinoelämän kuljetukset, työmatkaliikenne, matkailuliikenne ja saavutettavuuden parantaminen edellyttävät turvallista ja hyväkuntoista liikenneväylää vuodenajasta riippumatta. ***Paltamon kunnan näkemyksen mukaan maanteiden runkoverkon palvelutaso tulee olla asetusluonnoksessa esitettyä tavoitteellisempi. Valtatietä 5 ja sen kehittämistä tulee tarkastella yhtenä kokonaisuutena ja myös yhdistävyyden näkökulmasta sekä huomioida valtatie merkitys Itä- ja Pohjois-Suomelle riittävästi maanteiden runkoverkkoa ja palvelutasoa koskevassa päätöksenteossa.***

Asetusluonnoksen rautateiden runkoverkko on kokonaisuutena kattava ja muodostaa verkollisen kokonaisuuden. Asetusluonnoksen mukaan rautateiden runkoverkon rataosuuksilla noudatettava palvelutaso määräytyisi kunkin rataosuuden pääasiallisen liikenneprofiilin mukaan. Runkoverkon pääasiallinen liikenneprofiili Savonradalla Kouvolasta pohjoiseen on asetusluonnoksessa esitetty olevan pääasiallisesti tavaraliikenne. Asetusluonnoksessa liikenneprofiilin määrittelyssä on jätetty huomioimatta Itä-Suomen maakuntien ym. tahojen tavoitteet Savon ja Karjalan ratojen henkilöjunaliikenteen nopeuttamiseksi. ***Paltamon kunta toteaa, että Itä-Suomen saavutettavuuden parantaminen, henkilöliikenteessä pitkänmatkainen matkustaminen ja elinkeinoelämän kuljetukset edellyttävät Savonradan sisällyttämistä rautateiden runkoverkkoon ja riittävää palvelutasoa sekä henkilö- että tavaraliikenteelle.***

Paltamon kunta esittää asetusluonnoksen täydentämistä seuraavasti:**Maanteiden runkoverkko:**

- valtatie 5 runkoverkkona Lusista Kuusamoon saakka, palvelutaso luokka I vähintään yhteysvälillä Lusi-Kajaani
- valtatie 6 yhteysväli Joensuu-Kajaani-Oulu (osin nykyinen valtatie 22) maanteiden runkoverkkoon, Kajaani-Oulu palvelutasoluokkaan I (huom! Kainuun liiton tieluokkamuutosesitys)
- valtatie 22 Paltamo-Vartius (nykyinen kantatie 89) ja kantatie 78 (Paltamo-Puolanka) maanteiden runkoverkkoon, palvelutasoluokka II (huom! Kainuun liiton tieluokkamuutosesitys)
- runkoverkkoon kuuluvien maanteiden palvelutaso tulee olla tavoitteellisempi, palvelutasoluokassa I nopeusrajoituksen tulee olla pääosin vähintään 100 km/h

Rautateiden runkoverkko:

- Savonrata liikenneprofiililtaan myös henkilöliikenne- ja tavaraliikenne- ja tavaraliikenne- ja tavaraliikenne- ja tavaraliikenne- ja tavaraliikenne- mukainen
- runkoverkon henkilöliikenteen radoilla palvelutaso tulee olla tavoitteellisempi, nopeus pääsääntöisesti vähintään 140 km/h

Esittelijä: Kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi p. 044 7500 001.

Kunnanjohtajan päätösehdotus:

Kunnanhallitus hyväksyy yllä olevan lausunnon luonnoksesta liikenne- ja viestintäministeriön asetukseksi maanteiden ja rautateiden runkoverkosta ja niiden palvelutasosta.

Kunnanhallitus:

Kunnanjohtaja muutti ehdotustaan kohdassa maanteiden runkoverkko seuraavasti:
- runkoverkko: valtatie 5 runkoverkkona Lusista Sodankylään saakka, palvelutaso luokka I vähintään yhteysvälillä Lusi-Sodankylä

sekä kohdassa rautateiden runkoverkko seuraavasti:
- Savonrata liikenneprofiililtaan myös henkilöliikenne- ja tavaraliikenne- ja tavaraliikenne- ja tavaraliikenne- mukainen.

SÄHKÖPOSTILLA 28-09-2018

Paltamossa ____ / ____ 2018

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan muutetun päätösehdotuksen.

Toimeenpano: Lausunnon toimittaminen liikenne- ja viestintäministeriölle 1.10.2018 mennessä.

muutoksenhakukielto

Tämä pöytäkirjanote on postitettu 29.9.2018.

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tästä päätöksestä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

SANKOPOSTILLA 28-09-2018

Asianmukaisesti tarkastetusta ja
allekirjoitetusta pöytäkirjasta
otteen oikeaksi todistaa

Paltamossa ____ / ____ 2018

